

Készletértékelési módszerek

A **FIFO** és a **csúsztatott átlagár (súlyozott átlagár)** készletértékelési módszerek részletes bemutatása – hogyan működnek, mik az előnyeik és hátrányaik, valamint mikor érdemes alkalmazni őket a gyakorlatban.

SZÁMVITEL

LOGISZTIKA

KÉSZLETGAZDÁLKODÁS

Mi az a FIFO?

A **FIFO** ("Elsőként be, elsőként ki") egy gyakran alkalmazott készletértékelési módszer a számvitelben és logisztikában. Lényege, hogy **a legrégebben beszerzett készleteket értékesítik vagy használják fel először**, így a készleten maradó termékek mindig a legfrissebb beszerzésből származnak.

1

Beszerzés

A legrégebbi készlet kerül először felhasználásra vagy értékesítésre

2

Értékesítés

Az eladott termékek bekerülési értéke a régebbi beszerzési árakat tükrözi

3

Záró készlet

A raktáron maradó készletek mindig a legfrissebb beszerzési áron vannak nyilvántartva

FIFO – Előnyök

Reális készletértékelés

A raktáron lévő termékek mindig a legújabb beszerzési áron szerepelnek, így a mérleg valósághű képet mutat a vállalat aktuális készletértékéről.

Romlandó termékeknél ideális

Élelmiszer- és gyógyszeriparban előnyös, mert a régebbi készletek előbb kerülnek ki a raktárból, megelőzve a szavatossági idő lejárását.

Könnyen értelmezhető nyereség

Mivel a régi (feltételezhetően olcsóbb) készletek kerülnek ki először, az eladott áruk költsége kedvezőbb lehet, ami magasabb kimutatott profitot biztosít.

FIFO – Hátrányok

Adózási hátrány

Infláció esetén a régi, olcsóbb készletek elszámolása miatt a kimutatott profit nagyobb lesz, ami **magasabb társasági adózási kötelezettséget** jelent a vállalat számára.

További hátrányok

- **Nem mindig tükrözi a piaci árakat** – Az eladott áruk önköltsége régebbi árakon alapul, ami torzíthatja az aktuális pénzügyi helyzetet.
- **Készletgazdálkodás szempontjából hátrányos lehet** – Nem romlandó termékeknél előfordulhat, hogy költséghatékonyság szempontjából előnyösebb lenne a legújabb készleteket először felhasználni.

FIFO – Alkalmazás és példa

Mikor érdemes használni? Ha a készletek romlandóak vagy gyorsan elavulhatnak (pl. élelmiszer, gyógyszer, divatcikkek). Ha a vállalat magas nyereséget akar kimutatni befektetési célú értékeléshez. Ha az árak csökkenő tendenciát mutatnak – ekkor a FIFO által mutatott költség valósabb lehet.

Tipikus iparágak: Élelmiszeripar (romlandó termékek), gyógyszeripar (szavatossági idő), elektronikai ipar (gyors elavulás), kereskedelem (ruházati cikkek, gyorsan pörgő árukészlet).

Megnevezés	Mennyiség	Egységár	Összesen
Január – nyitó készlet	100 db	1 000 Ft/db	100 000 Ft
Február – új beszerzés	100 db	1 200 Ft/db	120 000 Ft
Eladás (120 db, FIFO)	100 + 20 db	1 000 / 1 200 Ft	124 000 Ft
Záró készlet	80 db	1 200 Ft/db	96 000 Ft

- Az eladott 120 db-ból először a januári 100 db (1 000 Ft/db), majd a februári 20 db (1 200 Ft/db) kerül elszámolásra. A maradó 80 db a legfrissebb áron (1 200 Ft/db) szerepel.

Mi az a csúsztatott átlagár?

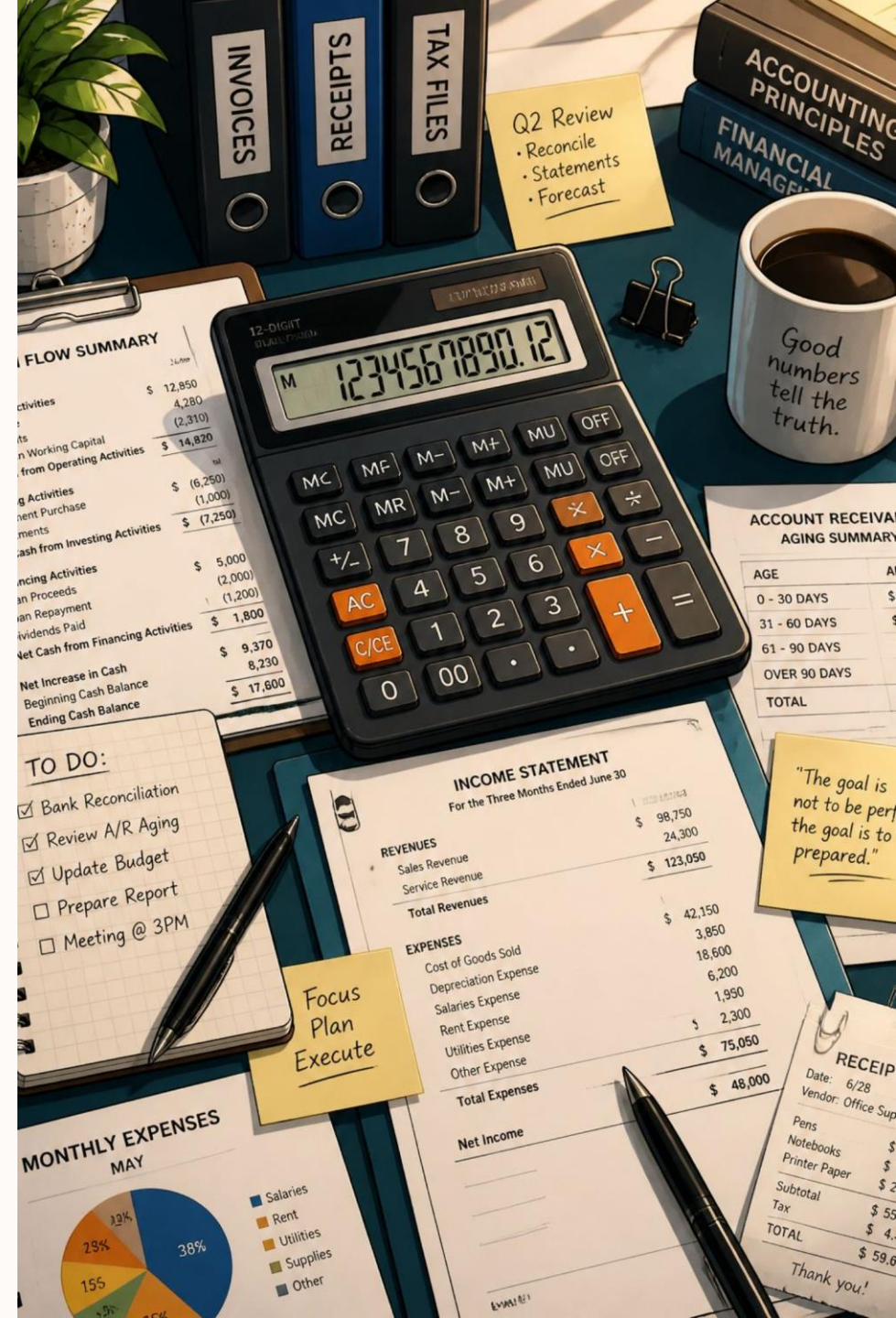
A **csúsztatott átlagár (súlyozott átlagár) módszer** egy elterjedt készletértékelési eljárás, amely **folyamatosan újraszámolja az átlagos egységárát** minden egyes készletbeszerzés után. Ez a módszer kiegyenlíti a beszerzési árak ingadozásait, így elkerüli a FIFO vagy LIFO módszerek által okozott szélsőséges árváltozásokat a könyvelésben.

1. Új átlagár számítása

Minden új beszerzés után az új készlet értékét hozzáadjuk a meglévő készlethez, majd a teljes értéket elosztjuk az összmennyiséggel. Az így kapott ár lesz az új csúsztatott átlagár.

2. Felhasználás az aktuális átlagáron

Az eladások és felhasználások egységárát az utoljára számított átlagár alapján határozzuk meg és könyveljük el – nem kell nyomon követni az egyes beszerzési szinteket.

Csúsztatott átlagár – Előnyök és hátrányok

✓ Előnyök

- **Simítja az áringadozásokat** – A beszerzési árak változásait kiegyenlíti, így kisebb mértékben torzítja a vállalat pénzügyi mutatóit
- **Nem okoz szélsőséges eredményeket** – Nem eredményez drasztikusan eltérő költségelszámolásokat, ha a beszerzési árak nagyobb mértékben változnak
- **Egyszerű** – Nem kell nyomon követni a különböző beszerzési szinteket, csak az átlagárát folyamatosan frissíteni

✗ Hátrányok

- **Nem mindig tükrözi a legfrissebb piaci árakat** – Ha egy vállalat gyorsan változó árakkal dolgozik, az átlagár elmaradhat a piaci ártól
- **Folyamatos újraszámítás szükséges** – Minden új beszerzésnél ki kell számítani az új átlagárát, ami több számítást igényel
- **Kevésbé előnyös infláció esetén** – Ha az árak folyamatosan emelkednek, az átlagár a valós beszerzési árak alatt marad, ami torzíthatja a profitot

Csúsztatott Átlagár – Alkalmazás és példa

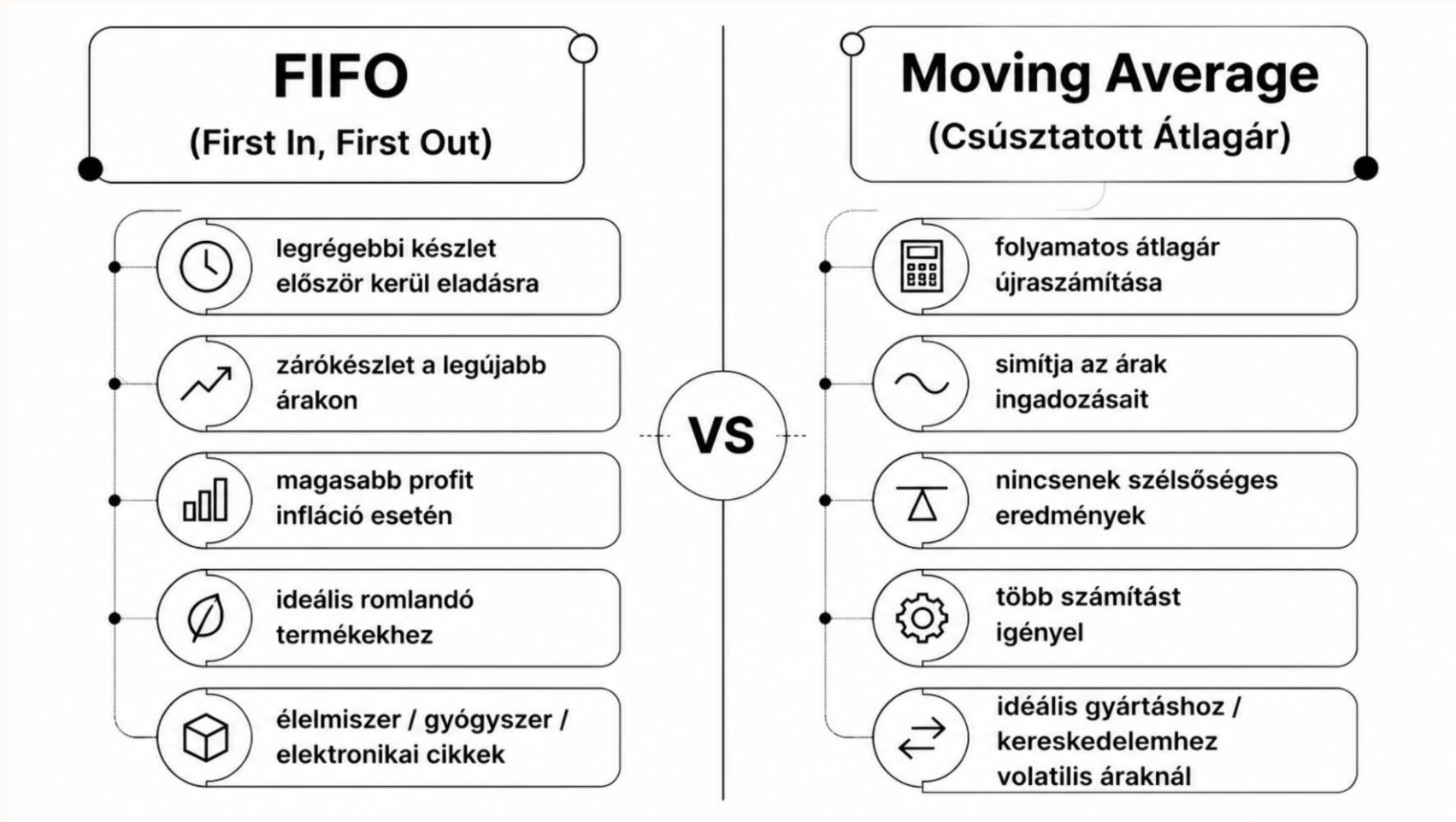
Mikor érdemes használni? Ha a készletek ármozgása kiszámíthatatlan, ha a vállalat el akarja kerülni a FIFO vagy LIFO általi szélsőséges hatásokat, vagy ha az árak mérsékelt ingadozást mutatnak és az átlagár jól reprezentálja a költségeket.

Tipikus iparágak: Gyártóipar (pl. autóipar, elektronikai ipar), kereskedelem (különösen árfolyam-ingadozásnak kitett importált termékeknél), vegyipar és gyógyszeripar (ahol az alapanyagárak rendszeresen változnak).

Megnevezés	Mennyiség	Egységár	Összesen
Nyitó készlet	100 db	1 000 Ft/db	100 000 Ft
Új beszerzés	50 db	1 200 Ft/db	60 000 Ft
Összesen	150 db	–	160 000 Ft
Átlagár	–	1 066,67 Ft/db	–
Eladás (30 db)	30 db	1 066,67 Ft/db	32 000 Ft
Záró készlet	120 db	1 066,67 Ft/db	128 000 Ft

📄 Az átlagár képlete: $(100 \times 1\,000 + 50 \times 1\,200) / 150 \text{ db} = \mathbf{1\,066,67 \text{ Ft/db}}$. Minden felhasználás és eladás ezen az áron kerül elszámolásra.

FIFO vs. Csúsztatott átlagár – Összehasonlítás

A két módszer alapvetően abban különbözik, hogyan kezeli a beszerzési árak változását. A **FIFO** a régebbi árakat számolja el először, így inflációban magasabb nyereséget és adóterhet eredményez. A **csúsztatott átlagár** kiegyensúlyozottabb képet ad, de folyamatos számítást igényel és inflációban a valós árak alatt maradhat.

Összegzés

FIFO – logikus és elterjedt

A FIFO módszer a legkorábban beszerzett készleteket számolja el először. Realisztikus készletértékelést biztosít, különösen olyan iparágakban, ahol a termékek gyorsan avulnak vagy romlanak (élelmiszer, gyógyszer, elektronika, kereskedelem). Inflációs környezetben **magasabb nyereséget mutathat ki**, ami nagyobb adóterhet jelenthet a vállalat számára.

Csúsztatott átlagár – kiegyensúlyozott

A csúsztatott átlagár módszer lehetővé teszi a hirtelen árváltozások hatásának tompítását a könyvelésben. Bár több számítást igényel, **stabilabb költségelszámolást és nyereségszámítást** biztosít, különösen olyan vállalatok számára, amelyek változó beszerzési árakkal dolgoznak (gyártóipar, importkereskedelem, vegyipar).

- ❏ A megfelelő módszer kiválasztása a vállalat iparágától, az áruk típusától és az árkörnyezettől függ. Romlandó termékeknél a FIFO, változó beszerzési áraknál a csúsztatott átlagár előnyösebb.